

Õigus

Digusteadline ajakiri.

Ilmub üks kord kuus.

:: Toimetus ja talitus Tallinnas, ::
Suurel turul nr. 16, raekoja vastas.

Segewa toimetaja: wannutatud advokat M. Pung.

Segewa toimetaja kirjade aadress: Pesenb, Bene uul. nr. 2.

Nr 2.

Febbruar.

1912.

Gestimaa mõisapidajate ainuõigus merekalda peale ja kohtuministri arvamise selle kohta.

Nagu teada, on riigivolikogusse saadikute poolt seaduse-eelnõu fisse antud, mille järele Balti eraseaduse III andes par. 1029. maha kustutatud peaks saama. Nimetatud seaduseparagraf kõlab järgniselt:

„Gestimaa kubermangu mõisaomanikud, kelle mõisad mere kallastel on, ei ole kohustatud kalda-riba wabaks jätma ja on neil õigus kõike kalda-riiba piiramata ja ainuüksi tarwitada.“

Selle määruse ärakaotamist nõuab seaduse-eelnõu. Kui nüüd see määrus maha kustutatud saaks, siis jääks kõikide Balti kubermangude kohta ühine määrus maksma, mis Balti eraseaduse § 1028. üles on tähendatud. See paragraf käib nii:

„Mere kui ka suurte järwede kallastel, mis kellegi eraomandus ei ole, niisamuti laewasõidu ja metsaparwetamise jaoks kõlbuliste jõgede kallastel, on kaldaäärjed omanikud kohustatud tarwilikku riba maad wabaks jätma laewasõitjate ja metsaparwetajate tarbeks ning ei tohi seda riba täis külwata ega seal puud istutada.“

Muidugi on omanduse-õigus kallaste peale maaomanikkude päralt, kuid see õigus on ainult kitsendatud sellega, et nad kaldaid awalikule tarwitamisele wabaks peawad jätma. Misjulgusel wiisil ja ots- tarbel see tarwitamine sündima peab, ka selle kohta on seaduses ligem määrus üles tähendatud, nimelt paragrafis 1030. Selle paragrafi järele on laewasõitjatel ja metsaparwetajatel õigus seda kaldariba ilma kõige tasuta tarwitada laewade kaldaletulekuks, nende tõmbamiseks ja parandamiseks, taklaasi kuuwatamiseks, puude ja teiste kaupade ülesladumiseks jne.

Sellest on näha, kui väga tähtis niisugune merekalda wabaks-jätmine awalikule tarwitamisele mereasjanduse kohta on. See teeb lõp- mata suuri takistusi laewasõidule ja kalapiiüigile, kui kaldaäärjed maa- omanikud seaduse põhjal sunnitud ei oleks merekaldaid wabaks jätma.

Ei laewasõit ega ka misfi muu mereasjanduse haru ei wõi seni jõud-
salk edeneda, kuni kallaste peale nende omanikkudel piiramata woli ja
õigus on. Sellepärast oleks loomulik olnud arwata, et ka Cestimaa
merekaldaid laewasõitjad ja kalapüüdjad tarwitada wõiksid, aga
nagu lugeja näeb, ei ole see mitte nii; siin ei pruugi mõisaomanik
ihtegi hinge kaldale lasta.

Et niisugust mereasjanduse takistust kõrwale toimetada, ongi riigiwolikogu saadikute poolt ettepanek tehtud, et nimetatud määrus maha kustutatud peaks saama, mille järele meremaalas üleüldisele tarwitusele awatud saaks.

Nüüd on aga, nagu ajalehed teatawad, kohtuminister oma poolt niisuguse seletuse tähendatud seaduse-eelnõu kohta andnud, mis selle eelnõu seaduseks saamist väga raskendab. Nimelt on kohtuminister oma heaksarwamises selle eelnõu kohta selle peale tähelepanekut juhtinud, et üleriikliste seaduste põhjal on ainult laewasõidu ja metsaparwetamise jaoks kõlbuliste jõgede ja järwede kaldad awalikule tarwitamisele määratud. Meremaalaste kohta ei käiwat need üleriikliste seaduste määrused mitte, nii nagu seda senat oma otsuses seletanud olla. Nii siis sünniks selle läbi, kui 33 riigisaadiku poolt tehtud eelnõu wastu wõetakse, erand üleriiklistest seadustest. See ei olla aga soowitaw, sest tulla selle poole püüda, et wahed ja lahkumineud üleriikliste ja Balti kohalikkude seaduste wahel wähen datud saaksid, mitte aga suurendatud ja laiendatud, ja iseäranis weel mitte sel korral, kui kohalikud iseäraldused õiguslikes elus seda mitte ei nõua. Sellepärast ei olla Cestimaa kubermangus seaduse maksmapanemine, mille järele meremaalda riba wabaks tuleks jätta, ei aja- ega otstarbekohane.

Peale selle juhib kohtuminister tähelepanemist weel selle peale, et Balti eraseaduse III ande § 1029. ärakaotamisel see tagajärg oleks, et Cestimaa kubermangus mereäär sed mõisaomanikud oma waranduse tarwitamises awalikkude kasude põhjusel kitsendatud saaksid. Sel korral tulla aga siis tsiwil-seaduste kogu (Sead. Rogu X a. 1 j. 1900. a. w.) par. 575. tarwitusele, mis muudu sisemiste kubermangude kohta käib. Selle paragrafi sisu on järgmine:

„Siikumata waranduste sunniwiisil ärawõtmine, niisamuti ka nende ajutine pidamise kitsendamine ja osaõiguse (право участия) sünnitamine nende tarwitamises, kui kõike seda mõni riikline wõi seltskondline kasu nõuab, wõib ainult sel wiisil sündida, et selle eest õiglane ja kohane tasu antud saab.“

Et see määrus ka Baltimaa kohta maksab, seda näidata ka Balti eraseaduse III a. par. 868, täh. 1. Selle põhjal leiab minister, et ettepanud seaduse-eelnõu ainult sel korral maksma pandud wõiks saada, kui Cestimaa mereranna mõisade omanikud nende omanduse kitsendamise eest seaduse poolt määratud õiglase tasu saaksid.

Niisugune on kohtuministri wastuseletus ettetoodud seaduse-eelnõu kohta.

Asja peale on aga huwitaw ka teisest seisukohast waadata, ja siin tuleks järgmist tähendada:

Kohtuminister kardab, et siis, kui ainuõigus merekalda peale Cestimaal ära saaks kaotatud, see Balti eraõiguse ja üleriiklise eraõiguse wahel olewat lõhet suurendaks. Nüüd peab aga siin seda tähendama, et merekalda waba tarwitamine mitte üksi Cestimaal ei oleks, kui seaduse-eelnõu wastu saaks wõetud, waid see oleks siis terwel Baltimaal: erand üleüldisest Baltimaa seadusest on ainult Cestimaa. Teiselt peab ka seda meeles pidama, et kuigi nüüd weel merekallaste waba ja awalik tarwitamine sifemistes kubermangudes seaduse poolt tunnistatud ei ole, siiski arwata ei wõi, et see ka edaspidi tulemata jääb. Wististe saab ka seal määrus maksma pandud, mille järel kalapiiudjad, metsaparwetajad ja laewafõitjad merekallast teatawas laiuses taistamata tarwitada wõiwad, sest wastasel korral oleks mere-asjanduse edenemisel kõik wõimalus wõetud. Kui aga see määrus ka Wenemaal maksma saab pandud, siis jääks ainuõigi Cestimaa, kus merekallaste omanikkude tarwitamise õigused ilma mingisuguse kitsendufeta jääkiwad. Niisugune õigusline seisukord Cestimaal oleks tõeste erand üleüldisest määrustest, mis koguni soowitaw ei oleks.

Huwitaw on ka tähele panna, kudas kirjeldatud mõisapidajate ainuõigus merekallaste peale Cestimaal on tekkinud.

Liwimaal põhjened merekalda waba tarwitamise õigus määruse peal, mis Sigismund III priwilegiumi peal Riia linnale 31. maist 1583. aastast seisab. Nii pandi see õigus Baltimaal esimest korda maksma. Et see määrus ka teiste kubermangude kohta makswaks sai, see selgub ühe parema Balti wana-aja õigusetundja Dr. F. G. von Bunge tunnistusest. Oma raamatus „Das liv- und esthländische Privatrecht, I Theil, Reval, 1847,“ lhf. 212 kõneleb Bunge jõegebe ja järwebe waba tarwitamise õigusest ning tähendab seal üleüldiselt, et see waba tarwitamise õigus ka merekallaste kohta käib. Seal ei tee ta mingit erandit Cestimaa kohta. Kui niisugune erand tõeste sel ajal, nimelt 1847. aastal, Cestimaa kohta oleks olnud, siis ei oleks seda Bunge kahtlemata mitte nimetamata jätnud, kuna ta aga hoopis selle wastu üleüldiselt tõendab, et ka merekaldad awalikule tarwitamisele wabad peawad olema.

Kui aga 1864. aastal meie eraseadust, nõndanimetatud kolmandat annet, kofku seati, siis ilmus seal par. 1029, mis selsamal kujul weel praegugi maksaw on ja nii käib, nagu alguses toodud. Tähtis on siin silmitseda, misugune on see õigusline allikas, kust tähendatud määrus wõetud on. Rooma õigus siia ei kõlbanud, sest selle õiguse järele oliwad „litora“ (merekaldad) „res nulliks“, see on ilma peremeheta ja seega ka kõikidele tarwitada, nii nagu wesi ja õhk. Nii siis ei olnud merekallaste küsimuses Rooma õigusega midagi peale hakata, waatamata, et muidu kolm neljandikku õiguslistest allikatest kolmandas andes Rooma õigusest wõetud on. Nii ilmus siis

1029. paragrafi allikaks hoopis uus määrus, nimelt Cestimaa kindral-kuberneli resolutsion 23. sept. 1766. aastal. Rahjuks ei ole seda resolutsioni wõimalik kätte saada ja nii ei wõi kindlaste tõendada, mis-sugune selle resolutsioni sisu on. Kuid olgu mis-sugune ta on, siiski ei wõinud ta teatawat seaduslist forda iseenesest mitte luua ja seda tegi alles 1864. aasta seaduseraamat.

Kui aga lugu nii on ja harutataw seadus alles 1864. aastal maksma pandi, mis ajast saadik siis ka mõisaomanikkude ainuõigus merekallada peale kestma hakkas ehk õigem loodi, siis on küsitaw, mis-sugust tasu mõisapidajate käest kõik teised inimesed saiwad, kelle käest merekallaste tarvitamine ära wõeti. On aga küllalt põhjust arwata, et keegi selle õiguse ärawõtmise eest mingit tasu ei saanud, sest sarnane tasuandmine ei olnud sugugi selle aja kommetes. Niisugusel olukorral oleks täieste loomulik, kui jälle endine ford maksma saaks pandud, mille läbi ainult endine effisamm heaks tehtaks ja see oleks kõik. Kui aga nüüd mõisapidajatele veel merekallaste tarvitamisele wõtmise eest tasu peaks maksma, siis oleks see ühele effisammule teise effituse juurdetegemine. Selleks ei oleks aga mingit kõlblist põhjust, ja kui sellel kõlbline alus puudub, siis ei wõi nii sugune asjaolu ka seaduslist kaitset leida.

Ühtlasi ei ole ka mingit põhjust arwata, et kindralkuberneril omal ajal õigus oleks olnud niisugust tähtsat kontsessiooni merekallaste kohta üksikutele inimestele anda, kuna kõikide teiste rahwaste seadustes teistsugused määrused maksawad. (Wõrdle: Проф. Дюверкуя, Чтенія по гражданскому праву, т. I, lhf. 57).

Nii siis peaks siit selguma, et Cestimaa mõisapidajatel õigust ei ole selle eest tasu nõuda, kui nende ainuõigus merekallaste peale kitsendatud saaks, kuna seda kitsendamist awalikud kasud nõuawad, ja sellepärast ei peaks ka tasuküsimus mingit takistust tegema, et merekallaste tarvitamine seltskonnale awatud saaks. Selle juures oleks tungiwalt tarwis, et see wõimalikult peatselt sünniks, sest praegusel olukorral ei ole meie mere-asjandusel mingit wõimalust edenemiseks.

Määrused uute hoonete tehnikaliise järelewaatuse üle.

Ragu ajalehed juba teatanud on, andis Cestimaa kuberner uued määrused hoonete ehitamise tehnikaliise järelewaatuse kohta wälja ja on neid kõigile linnapeadele ja kreispolitsei-ülematele täitmiseks kätte saatnud. Määrused on sisemiste asjade ministri abi Laskofchini poolt finnitatud ja kubermangu-ajalehes awaldatud ning käiwad järgmiselt:

§ 1. Kes linnas uut maja tahab ehitada wõi wana ümber teha, peab linna-ametile palwekirja järgmiste plaanide juurdeliskamisega

(2 eksemplaris) ette panema: 1) ehitusekruundi üleüldine plaan, kõigi hoone-osaade fassadid ja täielikud plaanid majakordade järele, niisama ka rist- ja pikuti läbilõiked, kusjuures treppide läbilõike joonistuste ettepanek ka sunduslik on.

Märkus: Kruundi plaani peal peavad kõik ehitused, niisasti endised kui ka kavatsetatavad, üles tähendatud olema, niisama ka uulitsad ja platsid, mis krunti piiravad. Selle plaani mõet (mastab) on 5 sülda 1 tollis.

§ 2. Plaanide mõedu suurus olgu: 2 sülda 1 tollis, fassadide ja läbilõikete mõet — 1 süld 1 tollis. Peensuste jaoks on mõedu walik waba.

§ 3. Üles tulewad joonistada: kõik kavatsatud suitsu- ja õhupuhasdamise-torud, ahjud, awaused, postid, kõik põrandate ja lagede talad jne. Mendesamade joonistuste juurde tulewad ka kõik maja-osaade mõedud, niisama ka seinte passus ära tähendada. Tarbekorral tulewad üksikute hoone-osaade kohta weel nende arwed ette panna.

Märkus: Kõik mõedud tulewad sülla järel arwata.

§ 4. Uue ehituse või wana hoone ümberehitamise lubamise asjas sisesaadetawas palwefirjas peab ülewal seisma: a) omaniku nimi ja perekonnanimi, b) kus uulitsal, kus linnajaos ja misjuguuse numbril all ehituse alla minew krunt on, c) mida nimelt kavatsetakse ehitada, ümber ehitada või parandada, ja d) kes tehnikustest ehitustööde oma peale wõtab, ka kirjalik tunnistus tehnikuse poolt et ta ehitustööde ülewaatuse oma peale on wõtnud, peab palwefirjal kaasas olema.

§ 5. On ehitamiseks või ümberehitamiseks luba antud, siis peab linna-amet sellest politseile ja linna tehnikusele tehnikalise-politseilise ülewaatuse otstarbel teatama.

§ 6. Plaani kinnitatud ära kiri peab ehitusekohal saadawal olema.

§ 7. Kõik tööd tulewad kinnitatud eelnõu järele teha ja mingisugused muudatusi ei tohi ilma sellekohase lubata ette wõtta.

§ 8. Jstid, kes tööde tehnikalise ülewaatuse oma peale on wõtnud, peawad kõige töötegemise aja ehituseplatsil olema, või puudumise korral oma asemele isiku wõtma, kel õigus on ehitamist oma peale wõtma.

§ 9. Ehitusmaterjali wäärtuse kui ka korraliku ehitamise eest wastutab isik, kes ehitustööde ülewaatamise oma peale on wõtnud ja selles asjas allkirja andnud.

§ 10. Tehnikalise-politseilise ülewaatuse kohuseks on walwata, et ehituse juures mingit kõrwaleastumisi paragrafidest 6., 7. ja 8. ette ei tuleks. Oma ülewaatustel käimise aja kohta jätawad tehnikalise-politseilise ülewaatuse ettewõtjad ehituse juures olewasse sellekohasesse raamatusse märkused, millest nad ühtlasi ka oma ülemusele teatawad.

§ 11. Tehnikalise-politseilise kontrolli kohuseks on walwata, et et ka kõik abinõud (telingid jne.), mis ehitustööde tegemise juures tarwis lähewad, nõuetekohaselt on ehitatud.

§ 12. Kui tehnikaline-politseiline kontroll näeb, et ehitamine ebakorraliselt sünnib, või ehitamiseks kõlbmata materjali tarwitatakse,

mille tagajärjeks hoone kokkulangemine võib olla, siis peab ta ehitamise-
feisma panema ja awaliku julgeoleku kindlustamiseks sellekohased abi-
nõud tarwitusele wõtma.

Eltoodud määrused on oma isju poolest nii waljud, et kui
nende täielist täitmist nõutud saab, siis linnades pea kõik ehitamine
feisma peab jääma. Sellepärast on loomulik, kui linna-elanikkude
asemikud, nimelt linnawalitsused, sammusid teewad, et ootamata an-
tud määrused ära saaks muudetud. Nii olla ka, nagu lehed teatawad,
Tallinna linna peaeeskirjade pärast, mis uute ehituste tehnilise järe-
waatuse kohta antud, sisemiste asjade ministri jutul käinud. Minister
awaldanud, et tähendatud eeskirjad, mis hoonete ehitamist rohkel
mõedul raskendawad, mitte vähemate, waid ainult „k a p i t a l s e t e“
(kallimate või suuremate) ehituste kohta käiwad. Misjugused kapital-
sed ehitused on, selle üle ei wõinud ministrikt mitte seletust saada.

Selle kohta tähendab „Tall. Teataja“: Niisugusel puhul ei ole mitte
ülearune tähele panna, mis wenekeelne ajakiri „Извѣстія по дѣламъ
земскаго и городского хозяйства“ (Maa ja linna majapidamise
teataja) kapitalsete ehituste kohta lausub. Tähendatud ajakirja 1911.
aasta 7. numbris on järgmine seletus:

Ehituseaduse § 186 (riigi sead.-kogu XII. raam. 1 jagu 1900.
a. wäljaanne) karwapealse mõtte järele on igaiüks, kes linnas uut
maja ehitama ehk wana maja täiendamata hakkab, nii et ta seinad ja
wõlwid maha kisub ja nende asemese uued teeb, kohustatud linna-
ametile, ehk kus lihtsنداتud linnaomawalitsus — linnawanemale
(sellel sama seaduse § 187) niihästi maja fassadist kui ka muudest
hoone-osadest täielikku plaani ette panema, majakordade ja läbilõigete
wiisi, põigiti ja pikuti. Ka hoonete paranduseks tuleb luba küsida,
kui kawatsetud parandusi mitte harilikku hulk ei wõi arwata ja nad
ihes sellega maja wäljaspoolset wäljanägemist muudawad; nende
paranduste hulka, mis esialgset luba tarwitawad, käiwad parandused,
mis „k a p i t a l s e k s r e m o n d i k s“ ehk k a p i t a l s e t e k s p a -
r a n d u s t e k s kutsutakse. Ilma esialgse lubata võib aga wäljas-
poolt hoonete juures ainult wäikesid parandusi ette wõtta,
nagu: wärwimine, katusepaikamine, kui waja on üksikuid uusi pleki-
tahwliid, papifangaid, laudi, sindlid ehk pilpaid asemele panna; sein-
woodri parandamine, kui waja uusi laudu asemele panna, korstnate, krohwi
jne. parandamine; kõik parandamised tubades ja ülepea seespool maja,
ükskõik misjugused, kui nad aga mitte maja wälimust ei muuda (End.
majap. departemangu ringkiri 21. aprillist 1876. a.) — Ka sellest
seletusest paistab, et mitmete lootus, nagu oleksiwad puumajad ja
wähemad kwiimajad „kapitalsete“ ehituste hulgast wälja arwatud,
praegumafswatest seadustest toetust ei leia. Nii oleks tehnilise
järelewaatuse eeskirjade fergenduse nõutuseks waja kõsifemaid sammusid
astuda.

Selle asja kohta leiame ajakirjas „Извѣстія по дѣламъ
земскаго и городского хозяйства“ weel järgmised seletused:

„Sisemiste asjade ministri poolt 4. aug. 1911. a. finnitatud „eeskirjad ehitusel olevate hoonete tehnikalise järelwaatuse kohta“ käiwad selle ministeriumi juures olewa teadete-osa konna arwamise järele kõikide ehitusel ehk ümberehitusel olevate majade kohta linnas.“ Seega oleks kindel, et tehnikalise järelwaatuse fundus tõeste kõikide ehitusel olevate hoonete kohta käib. Kuid sellesamas lehes on weel teine seletus ära trükitud, mis järgmiselt käib: „Sisemiste asjade ministeriumi poolt 4. aug. 1911. a. finnitatud „eeskirjad ehitusel olevate hoonete tehnikalise järelwaatuse kohta“ on linnaomawalitsuse ametikohtadele juhatuseks kätte saadatud. Kui aga poliitseiliku järelwaatuse sisseseadmisel ehitusel olevate hoonete asjas linnaomawalitsus mingisugust takistust tunneb, et neid eeskirju tarwitusele wõtta, siis wõib tema kohaliku kubermangu-ülemuse poole palwega pöörata, et luba antaks eeskirju ühe ehk teise osa poolest tarwitamata jätta.“ Selle järele seisaks ehituste järelwaatuse eeskirjade muutmise õigus kuberneril käes, selle poole siis ka selles asjas pöörata tuleks.

Kas wald wõib laenu- ja hoiuühisuse liikmeks astuda?

Nagu hiljuti ilmutatud ajalehtede teadetest näha, tõusis see küsimus järgmisel wiisil päewakorrale:

Wana-Wändra wald ehitab tänawu koolimaja. Et maksujao- tus komisjari poolt kaua aega finnitamata seisib ja wallamaksu sellepärast sisse ei saadud nõuda, otsustas wolikogu Wändra Laenu- ja Hoiuühisuse liikmeks astuda ja sealt 1000 rubla laenata.

Komisjari poolt tuli selle järele maksude jaotuse finnitus otsukohe. Ühtlasi lükati komisjari poolt laenu- hoiuühisuse liikmeksastumise otsus ümber. Toodi mitu põhjust ette, mispärast see otstarbekohane ei ole. Kuna aga selleks seaduslikku takistust ei ole ja palju waldasid juba laenu-hoiuühisuste liikmeteks on, siis ei taha Wana-Wändra wald sellega leppida, waid kaebab edasi.

Siia juurde oleks tähendada, et komisjari otsusel wististe mitte mõeduwandaid põhjusti ei olnud walda keelata laenuühisuse liikmeks astumast. See on ju kindel, et wallal täielikud juridilise isiku õigused on, mis teda igasugustesse lepingutesse astuda lubawad. Selleks on wallal seaduse poolt määratud organid olemas, kes walda lepingute tegemises asetawad. Esimeses liinis käib siia wallawolikogu, selle õigused Wallatogufondilise seaduse par. 11 üles on tähendatud. Selle paragrafi põhjal käiwad wallawolikogu wõimupiiri kõik arupidamised ja palwed walla tarwiduste ja kasude asjus; wolikogu

otjustab kõik küsimused, mis terwe kogukonna majanduslasi asju puudutavad; muu seas teeb ta otjusta walla päralt olevate maade kohta, kui ka kõikide teiste walla waranduste ja kapitalide kohta. Nüüd ei ole aga laenu- ja hoiuühisuse liikmeks astumine ka mitte muud midagi, kui teatava lepingu tegemine. Sarnase lepingu tegemisega võtab wald oma peale teatavad kohustused, aga ta saab ühtlasi sellega ka kohased õigused. Ka ei käi see seaduse mõtte wastu, kui wald laenu- ja hoiuühisusest teatava summa oma tarwiduste katmiseks laenab, sest laenu teha ei ole wallal üleüldiselt mitte keelatud. Seda enam, et laenu- ja hoiuühisuses laenu ainult teatava piirini teha võib, kuna laenuwõtmine iseenesest enam walla seisukorda teiste liikmetega wõrreldes mitte ei muuda ega tema üleüldist wastutust ühisuse kohustuste eest ei suurenda.

Wangitapi kohustest ja nende kulude kandmisest Liwimaal.

Ühe Cestimaa seltskonnategelasega juttu westes teatati mulle, et seal wallad mingisugust tasu ei saa wangitapi kordade tegemise eest, waid seda on kohustatud maksuta tegema. Sarnane teguwiis ei käi seadusega mitte kokku ja wallad peawad selleks sammusid astuma, et küübidikordade eest maksu saaksivad. Need summad tulewad maakasja summadest ja landratikollegium saadab maakonna-ülemate kätte raha ärajaotamiseks selles suuruses iga walla peale, kui palju keegi wald küübidikordasid on teinud. Maamaksude kohuste seaduse § 263 p. 4, 306 ja 311 järele (Уставъ Земскои повинности) peab maakasjast woorimehe kulud wõetama, kui politseiteenrid sinna kohta saadetakse, kuhu nende saatmine mitte sünnis ei ole. Edasi kannab maakasja, § 318 järele sealsamas seaduses, kulud, kui wangide ja sunnitööliste saatmiseks woorimehed palgatakse. § 263 p. 5 ütleb selge sõnaga, et otsekoheseks maakasja kohuseks on (къ натуральнымъ земскимъ повинностямъ принадлежить) wangitapi kohus kubermangu sisemistel teedel, kui sunnitööliste wangitapi teenija kohtades, kus wangide jalatapi saatmine ei ole muudetud raudtee ehk weeteede wadamiseks: a) wangide saatmine kui nendega ühes ei ole sõjawäe karaul, b) wangide öökoriterite ja nende wahtidele ruumide üürimine jne.

§ 306 määrab ära, et maakasja kulul wõetud woorid — küüt — ei wõi mitte muidu sündida, kui kreispolitseiwaltisusest wäljaantud pileti järele. Maakasjad Cesti- ja Liwimaal käiwad kubermanguwalitsuse walwuse alla (§ 27 sealsamas) ja § 38 p. 8 näitab, et wangide wadamise raha maakasja maksma peab. — Need seadusi juhtnõõriks wõttes otjustas kubermanguwalitsus küübidikordade eest tasu: jalasaatjale 2¹/₂ kop. wersta pealt ja wooriandjale hobusega 5 kopikat wersta

pealt. Wangitapi ja kiiidifohustuste eest, mis linnapiirides ja teed mööda, kuni järgmise kreisis olewa wangitapi punktini, kui kiiit linnast wälja läheb, ei tule mitte maakasja summadest maksta, waid sarnased kulud langewad linna peale. Kui palju sarnaste fohuste eest maksetakse, seda määrab linnaomawalitjus maafonnailema nõusolemisel. — (Viwimaa kubermanguwalitjuse ringfiri 16-mast märtsist 1899. a. nr. 1739 all). Samane seadus ei käi mitte üksi Viwimaa kohta, waid teda peab ka Cestimaal maksmaks tunnistama, kuid tarwis on tema maksmapanemist nõuda. Sascha.

Määrused, mille järele naisterahwaid kõrge- mate õpeasutuste kursuse teadmises katsutakse, kudas nad õpetlase aufradiid ja keskõpe- asutuste õpetajate ametiõigusi saawad.

Minewal aastal 19. detsembril kinnitati Kõigekõrgemalt poolt riiginõukogu ja -wolikogu poolt wastu wõetud seadus, mille põhjal naisterahwaste haridusepüüdmine teatawal mõedul kindlustatud saab. Selle seaduse määrused on üleüldistes joontes järgmised:

Naisterahwad, kes „kesk-õpeasutuste õpetaja“ ametiõiguse saawad, wõiwad alamates ja kesk-õpeasutustes meeste- ja naisterahwaste jaoks oma eriteadustes õpetust anda. Naisõpetajate õigus palga peale on niisamasugune kui meestesooft õpetajate oma. Ka on neil wäheste muudatustega õigus abirahade ja pensjonide peale, ning õigus pensjoni saada jääb neile ka siis, kui nad mehele peaks minema.

Naisterahwaid eksamineeritakse nende asjade teadmise üle, mida ülikoolides ja teistes kõrgemates eri-õpeasutustes õpetatakse, iseäralistes komisjonides. Neid komisjoniid seab kokku rahwahariduse minister niisamuti nagu ka meestesooft õpilaste katsumise tarwis. Peale selle wõiwad aga ka isefugused komisjonid hariduseministri poolt kokku seatud saada, kui seda tarwidus nõuab. Eksamiidid toimetatakse üleüldistes komisjonides harilikult korra järele. Eksamidele saawad ainult need naisterahwad lastud, kes gümnaasiumi ehk mõne muu keskõpeasutuse lõpetamise kohta tunnistuse ette panewad ning ühtlasi ka selle tunnistuse toowad, et nad kõrgemad nais-kursused ehk kohased asjad mõnes muus Wene kõrgemas õpeasutuses kinnitatud korra järele läbi on kuulanud.

Westfiomaniku wastutus westil ärapõlenud wilja eest.

(Senati kasvatfioni-departemangu seletus 28. septembrist 1911. a. nr. 58.)

Kellegi Weisbergi wolinik andis rahukohtunikule palwekirja fisfe, milles ta kohtunikku palus Ludwig Winteleri kohustada kas 193 puuda ruffid Weisbergile tagasi andma ehk jälle tema käest 193 rbl. rahas wälja mõista. Nõudja toetas oma nõudmist Balti eraseaduse 3. kõite §§ 3440, 4226, 4227 ja 4179 peale ja seletas, et rufis oli tema wolitaja poolt kohtjale ärajahwatamiseks antud, kuid rufis ei saanud mitte õigel ajal ära jahwatatud ning kui westil tulekahju oli, siis põles ka ruffis ära. Kohtja wolinik seletas, et 3. kõite § 4227 käesolewal korral mitte tarwitatud ei wõi saada, sest et tulekahju, mille põhjus selgeks tehtud ei ole, peab õnnetuks juhtumiseks loetud saama, misfugune õnnetu juhtumine § 4239. ära on nähtud ja mis Winteleri igasugusest wastutusest nõudja ees wabastab. Rahukohtunik täitis nõudmise, kuid rahukogu muutis selle otsuse ning tegi Weisbergi nõudmise tühjaks, mille juures rahukogu järgmistele otsustele tuli: 1) et kohaliku eraseaduse 3. kõite § 1480 mõtte järele saab tulekahju niisuguste nähtuste hulka loetud, mida eemale hoida inimese wõimuses ei ole; 2) et sellepärast ei ole tarwis küsimust arutada ei selle kohta, misfugused tulekahju põhjused oliwad, ei ka selle kohta, kelle kohus neid põhjusti tõeks teha oleks; 3) et järgnewalt, § 4239 ühes § 1480, wabastab westfiomaniku tema wastutamiseft nende asjade huffatamise eest tulekahju korral, mis tema kätte ära on antud. Weisbergi wolinik andis selle otsuse peale kasvatfionikaebtuse senatisse, kus ta kasvatfioni-departemangu otsuste peale 1897. a. nr. 7, 1893. a. nr. 87 ja 1887. a. nr. 68 tähendab ja rahukogu otsust, et selles 3. kõite § 4239 ja tsiwil-kohtup. sead. § 129 rikutud on, tühjaks teha palub, mille juures ta järgmised põhjendused ette toob: 1) Rahukogu ei talita õigeste, kui ta 3. kõite § 4239 teise paragrafiga 1480 ühte seob, sest et wiimane paragraf kõneleb ainult pandiwõtja wastutuseft, kellel mingit ühendust ei ole ettewõtjaga, kes teatawat kasu saab ja kelle peal sellepärast hoopis suurem wastutus lajub; 2) rahukogu ei seleta § 4239 mitte õieti, sest et tulekahju wabastab wastutuseft ainult sel korral, kui selle põhjus milligis ärawõitwata jõus seisab, kuid seda peab, 3. kõite § 3304 järele, kohtja tõeks tegema; ja 3) rahukogu jättis küsimuse tulekahju põhjustest hoopis arutamata, kuid õmeti on selle küsimusega ühenduses teine, ja nimelt par. 4239 õige tarwitamise kohta.

Ülemprokuröri abilise arwamist ära kuulates ja asja läbi waadates leiab waitfew senat, et otsuseft, mille peale kaebtus on antud, ja kaebtuse enese sisust järgmine küsimus otustamiseks tõuseb: kas on tulekahju, mis westi ühes jahwatamiseks antud wiljaga ära häwitab, ise eneseft, ilma

selle tulekahju põhjuse peale vaatamata, niisugune ärawõitmata juhtumine, mis kohaliku eras. 3. kõite paragrafis 4239 ette on nähtud ja mis westiomaniiku, kes wilja jahwatamiseks wastu on wõtnud, wastutusest selle wilja hukkaminemise eest wabastab? Kohaliku eras. 3. kõite § 4228 õige mõtte järele on töowõtja (подрядчикъ) peahustust see, et ta tellimise lepingu nõuete järele walmis teeks ja siis walmis tehtud asja tellijale ära annaks. Siit järgneb aga, et töowõtja peab kõikide nende kahjude eest wastutama, mida tellija selle läbi saanud on, et tellitud töö kas täieste tegemata on jäetud, ehk pooleli on jäänud, wõi on ta halwaste, mitte õigeks ajaks wõi lepingu tingimiste rikkumisega tehtud; ta wastutab ka sel korral, kui ta asja, mis ümbertöötamiseks talle anti, tagasi ei anna, mille juures sellel mingit tähtsust ei ole, kas on selle põhjuseks töowõtja enese isiklik oskamatus ehk tema abiliste süü, ehk kas kahju tellitud töö tegemise ajal, wõi enne ehk pärast seda tõusnud on, nii nagu see 3. kõite §§ 4235—4237 selgub. Sellest üleüldisest määrusest on aga erandid olemas, kus töötamiseks asja hukkaminek, tema kaotus wõi rikkumine, nii ka tellitud töö tegematajätmine wõi halb tegemine ja kõigest sellest järgnewad tellija kahjud töowõtja wastutuse peale mitte ei lange; need juhtumised on 3. kõite §§ 4239—4241 ära tähendatud. Esimene nendest paragrafidest (§ 4239) tähendab ülewõimulise (ehk õigem kõrwalesaatmata, Saksa keeles: unabwendbar) juhtumise peale, kui asja hukkamineku, kaotuse wõi rikkumise põhjuse peale, mis töowõtjat wastutusest tellijale saadud kahju eest wabastab. Kui aga nüüd üleüldine määrus nii on, et töowõtja wastutaw on tellija ees tellitud töö tegemata jätmise pärast, ehk halwa wõi mitte lepingu kohase tegemise pärast, kui ka materjali kaotamise eest, misugune määrus töowõtja üleüldises kohuses töölepingu järele põhjeneb, kuna wabastamine sellest wastutusest ainult erand on, siis on nõudja-tellija, tšiwil-kohtupidam. sead. §§ 81 ja 366 järele, kes kahjutasu oma asja eest nõuab, mida ta kohtjale-töowõtjale ümbertöötamiseks andnud ja mis töowõtja juures hukka saanud on, kohustatud ainult seda tööks tegema, et asi töowõtja juures hukka saanud on, ja alles pärast seda on kohtja kohus selgeks teha, et asja hukkaminek, erandi wiisil, ei põhjenda weel tema wastutust selle hukkaläinud asja kahjutasu maksma; teiste sõnadega on kohtja kohus niisugustes asjades, nagu käesolew on, selgeks teha, et tema kätte antud asja hukkamineku põhjuseks ülejäuline juhtumine oli. Küsimine on nüüd, kas selles mitte küllalt ei ole, kui kohtja selle peale toetab, et tema juures tulekahju on olnud, milles asi ära on põlenud? Kas on tulekahju seaduse mõtte järele alati ja igal tingimisel niisugune ülejäuline juhtumine, mis 3. kõite par. 4239 ette ära on nähtud? Rahutogu on selle küsimuse peale jaatawalt wastanud, mille juures ta par. 1480 filmas on pidanud. Kuid hiiski ei ole tulekahju ka selles paragrafis tingimata kõrwalesaatmata

ja ettenägemata juhtumiseks loetud, waid seda nimetataffe seal kui näitust sarnaste juhtumiste kohta, mis seaduse põhjal ühe üleüldise tundemärgi põhjal ühendatud saawad ja nimelt sel põhjal, et nemad ette tulewad; waatamata selle peale, et wastutaw isik nende eemalehoidmiseks kõiki ettewaatust on tarwitanud. Peale selle peab weel seda tähendama, et par. 1480 määrus käib esiteks ainult pandipidajate kohta, ning ei puuduta sugugi töowõtjaid, ja teiseks, selles määruses ei ole ülejäuliste juhtumiste kohta selget ja põhjapanewat mõistet ära tähendatud; kuigi seda õigeks tunnistada, et pandipidaja wastutab tema kätte pandiks antud asja huffamineku korral igal tulekahju juhtumisel, siis ei wõi siit ometi weel koguni mitte järeldada, et niisamasugune määrus ka töowõtja kohta maksab, sest et selleks seaduses mingit alust ei ole. Selle wastu, seadus wõtab töowõtja pealt wastutuse ära ainult ülejäulise juhtumise korral, see on ainult siis, kui kahju ainult juhtumise tagajärg on; määrus aga juhuslise kahju kohta on 3. kõite par. 3438 antud: Kahju loetakse juhusliseks, kui tema põhjus niisugustes sündmustes seisab, mida inimese mõistus mitte ette ära näha ei wõinud ja mida inimese jõud kõrwale saata ei suutnud. Sellest järgneb, et kõrwale-saatmata juhtumiseks selles mõttes, nagu see par. 4239 tähendatud on, wõib tulekahju ainult sel korral lugeda, kui teda ei ära hoida ega ära lõpetada nende abinõudega ei wõidud, mis inimestel harilikult käepärast on. Sellepärast ei ole töowõtjal, kui tema ennast wastutamiseft tulekahjul huffa läinud asja eest, mis temale ümbertöötamiseks antud oli, mitte weel küllalt, kui ta ennast ainult tulekahju juhtumise peale toetab, waid ta peab ka selgeks tegema, et selles juhtumises niisugused tundemärgid olemas on, mis par. 3438 üles on tähendatud. Sellepärast siis, ülemal nimetatud küsimuse peale eitawalt wastates ja leides, et rahukogu seda küsimust mitte eel-pool toodud põhjuste kohaselt otsustanud ei ole, mille pärast ta kohal. erasead. 3 kõite par. 3438 ja 4239 rikkunud on ja tema otsus tühjaks tehtud peab saama, o t s u s t a b walitsew senat: rahukogu otsus tühjaks teha ja asi teise rahukogusse uueks läbiwaatamiseks saata.

Administratiivlised seletused.

Professional-seltsid.

Elukutseliste wõi professional-seltside kohta on walitsew senat järgmise seletuse andnud:

Walitsew senat leiab, et elukutseliste ühifuste kohta käiwate ajutiste määruste (Tööst. sead., Sead. kogu, 10. a. II. j., 1906. a. järg, lisa par. 11 juurde) paragraf 7. põhjal ei wõi ühe ja selle-sama elukutselise ühifuse liikmeteks olla isikud, kes mitmesuguses tööstuse haru s t e g e w u s e s on ehk kui nende tööstuseharude

wahel sarnadust ei ole; niisamuti ei wõi ühes seltsis isikud olla, kes lahuminewate ehk mitte sarnaste äride wõi tööstuse-ettewõtete omanikud on, ehk kui nende ettewõtete wahel mingit sidet ei ole. Sellepärast toonitab senat, et kubermangu seltsi-asjade komisjon õigeste on toimetanud, kui ta „Söögikaupade walmistamise töölise ühifuse“ põhjustirja finnitamata jättis, sest et juba selle ühifuse nimetus näitab, et kawatsetawa ühifuse liikmeteks isikud wõiwad olla, kes mitmesugust ametit peawad. (Sen. ukas 29. detf. 1911. a. nr. 15708).

Wallakoolidele küttematerjal hinnata.

Senat on seletanud, et Metsaseaduse 253. paragrafi põhjal, mille maksuwust 9. märtsil 1908. a. antud seaduse läbi ka Balti kubermangude peale laiendati, on walla kogufondadel, kes koolisid ülewal peawad, õigus kroonu metsadest walla koolide jaoks küttepuid saada. Puude walmistamiseks antakse nõndanim. laagrimets — wiga saanud, tuulest murtud ja kuiwanud puud (поврежденный, валожный и сухостойный лесъ). Puud walmistab wald ise oma kulul. Küttemetsa saamiseks tuleb palwe wallawolikogu kui walla esitaja poolt saata, milleks wolikogu protokolli ära tuleb tähendada, mitu abju ja pliiti igal koolimajal on, niisamuti ka süldade arw, kui palju puud soowitakse. Palwe saadetakse maakonna rahwakoolide inspektori kätte, kes selle, oma arwamist juurde lisades, põllutöö- ja kroonuwaranduste walitsusele ette paneb. Wiimane lubab siis metsa ja määrab iga-aastase kantsüldade arwu ära.

Tähitis senati seletus walimiste asjus.

Moskwa linnawalitsus oli kellegi Beloschewi sellepärast Moskwa linnawalijate nimekirjast maha kustutanud, et ta oma walimise-õigust juba kreisiwalimistel oli tarwitanud. Sinna-amet toetas ennast sealjuures 29. mail 1909. a. antud senati seletuse peale. Kubermangu komisjon finnitab linna-ameti otsuse. Niiud on senat 1. weebr. asja kohta järgmise seletuse andnud: Kubermangu komisjoni otsus tuleb tühjaks tunnistada, sest et ülemine senati seletus ainult aktiwilise walimise kohta käib, see on: üks isik wõib ainult ühes kohas ise walida. Pas si w a l i m i s e - õ i g u s j ä ä b t a l l e s i i s k i a l l e s. Nii wõib siis isik igal pool, kus tal tsensuse järele walimise-õigus on, ennast walida lasta, selle peale waatamata, kas ta nimetatud walimisekonnas ise ka kaasa walib wõi mitte.

Pinnoplatsid mustuse mahapanemiseks.

Senat on seletanud, et linnawalitsustel mitte õigust ei ole platside pealt, mis mustuse mahapanemiseks on määratud, mingisugust maksu wõtta.

Ärepostimaksu kohta talukohtade müümise juures Baltimaal

on senat „Peterb. Stgi“ teatel põhjusmõttelise otsuse teinud. Nimelt on ta ühel oma viimastest koosolekuteist küsimust harutanud, kas need maatükid, mis Baltimaadel mõisa küljest juha ära on lahutatud ja iseseiswa hüpotegi-üksuse sünnitawad, talupoja nime peale müümise korral ärepostimaksu alla käiwad wõi mitte. (Märkus 3. tempelmaksu-seaduse paragr. 243. kohta.) Senat on küsimuse jaatawalt otsustanud. Ennemalt ei maksnud talupoja-seisusest isikud seda maksu mitte.

Mille järel tuleb linnaelanikkude arwu ära määrata.

Linnaelanikkude arwu suurus määrib linna majapidamises tähtsat osa. Mitmesugused kroonumaksud, kohustused, toetusrahad, tsensused ja õigused määratakse linnaelanikkude arwu tähelepanemisega. Hiljuti läks Tallinnast ühe uue aptegi lubamise asi senatisse, sellepärast et linnaelanikkude hulga kohta arwamiste lahkiminekud oliwad tekkinud. Ühelt poolt arwati elanikkude arwu adressifontori, teiselt poolt kubermangu statistikakomitee teadete järele. Linnade-sead. § 24 ei lausufelle kohta, kudas elanikkude arwu määrata tuleb, midagi. Küll on aga sarnased küsimused juba ennegi senatis ees olnud. Nii on senat oma otsuses 16. jaanuarist 1907. a. nr. 425 seletanud, et selle wiisi, kudas kubermangus rahwa-arwu kohta kõige õigemaid arwustikuteateid saada, üleüld. kuberm-asut. sead. par. 606 põhjal kubermangu statistikakomitee ära määrab, ja et nii kaua, kui riigis weel uus rahwalugemine ei ole olnud, linnawahtide arwu äramääramine üleüld. kuberm-asut. sead. 1892. aasta wäljaande § 606 ulespandud korra järele sünnib. Seega ei wõiks Tallinnas mitte adressifontori teadete järele käia, mille järele siin linnaelanikkude arw üle 100.000 ulatab.

Siia juurde wõiks järgmist tähendada: Rimetatud par. 606 teeb kubermangu statistikakomiteele ulesandeks kohalikkude administratiwlist statistikat korras hoida. Sellesama määruse järele peab komitee muu seas wõimalikult täielisi teateid kubermangu elanikkude arwu kohta muretsema, nende teadete tõega kokku käimist järele katsuma ning neid korraldama. Müüd ei ole aga mingit kahtlust selle kohta, et ka adressifontori teated elanikkude kohta kindlat selgitust annawad, sest selle kontori tegewus on administratiwliste kontrolli all ja saab kindlate määruste järele toimetatud. Sellepärast ei wõi ifegi statistikakomitee nüüfugustest adressifontori teadetest waikides mööda minna, waid peab neid tähele panema, nii kaua, kui need teated seaduslisel teel waleks ei ole tunnistatud.

Linnawolikogu walijate nimekirjad.

Walitsew senat leiab, et sellel korral, kui linnawolinikkude walimised tühjaks tunnistatud peaks saama, walijate nimekirjad mitte tarwis ei ole uueste kokku seada, sest et seda seadus mitte ei nõua ja ei ole ka Linnaseaduses selle kohta mingisugusid määrusi (sen. ukas 16. weebr. 1910. nr. 2360). Ka walimise kord ei nõua niisugust nimekirjade uueste kokkuseadmist. Linnaseaduse § 23 põhjal kutsutakse walijatekogud wolinikkude ja nende kandidatide walimiseks iga nelja aasta järele kokku. Nende kogude kokkukutsumise ajaks peawadki walijate nimekirjad walmistatud saama selle korra järele, mis Linnaseaduse par. 35—39 üles on tähendatud. Selle järele saab ka nende isikute arv, kellel õigus on eelolewa nelja aasta peale wolinikka walida, iga kord pärast nelja aastat kindlaks tehtud. Sellepärast siis, kui walimised tühjaks saawad tunnistatud ja uued walimised teatawa nelja aasta peale määratud, ei faota walijate nimekirjad oma jõudu, waid peab nende põhjal uusi walimisi toimetama, mis tühjastehtud walimiste asemele astuwad. (Sen. ukas 31. detf. 1911. a. nr. 15854).

Telefonimaks ja politsei.

Walitsew senat on seletuse andnud, et maks telefoni pidamise eest politsei-asutustes (ruumides) mitte nende kulude hulka ei käi, mis linnaomawalitsustele kohustawad on (Linnas. § 138), mille põhjal linnawolikogul õigus on nende maksude edaspidisest maksimisest enmast lahti ütelda. (Sen. ukas 20. detf. 1911. a. nr. 15402).

Kas wõiwad wallad oma liikmete le walla kulul arstiabi keelda,

selle üle toob „Saarlane“ alljärgnewa Viwimaa kubermangu talurahwasajade komisjoni seletuse:

Wõru kreisi Kasaritja walla talumees A. S. palunud wallawolikogu, et teda Tartu kliinikusse arstimisele saadetaks. Wolikogu teinud eitawa otsuse. Selle otsuse peale kaebanud S. Wõru I. jaoskonna komisjarile, kes wolikogu otsuse ümber muutnud ja wallawalitsusele ette kirjutanud S. wiidimata kliinikusse saata. Komisjari otsuse peale kaebanud wallawolikogu edasi kubermangu talurahwasajade komisjoni. Müüd on Viwimaa kubermangu talurahwasajade komisjon oma seletuskirjaga 30. jaanuarist f. a. nr. 55. all seletanud, et waldbadel mitte õigus ei ole oma liikmete le arstiabi keelda, kuna waldb arstimisekulud esmalt peab wälja maksma, kui rawitsetaw seda mitte ei tee, kuid wallal on õigus pärast rawitsetawa käest kohtuteel kulufid tagasi nõuda.

Waldade hoiu- ja laenuühisuste asutamine võimalik.

Siljuti kinnitatud Koiola walla laenu- ja hoiuühisus Põlwas, Wõrumaal on wist küll esimene sarnane asutus kodumaal. Ta asutati juba aasta tagasi wallakirjutaja J. Semmi algatusel ning käis otsuga õige kaugel, nimelt ei saadud teda nii kergeste kinnitada, sest et ta walla kapitalidest oli põhjendatud, millel aga, nagu wiljakapitalil, oma eri-ülesanne on. Alles senati ukasiga 10. detf. 1911. a. nr. 8236 all anti asjale eluõigus. Selle ukasi põhjal saawad ka kõik teised wallad oma kapitalide tarwitamiseks suure wabaduse kätte, sest otsus on põhjusmõtteline. Kõike wiljakapitali, mis ülespidamiseks määratud alamäärast üle on, võib wolikogu soowi järele kui walla omandust tarwitada. Pea igal wallal aga on wiljakapitali märksa üle määra. Uus ühisus võib laenusid anda isikliku wastutuse peale kuni 300 r. ja kindlustuste wastu kuni 1000 r. Ka võib ta wahetalituseks põllutöömasinate, -riistade jne. muretsemiseks ning põllusaaduste edasitoimetamises olla.

9. märtsil waliti uue ühise eestseisus ära ja awati tegewus.

See on ülitähtis teade meie waldadele, kellele ülewaatuslikud eeskirjad süamaale oma waranduse tarwitamist igapidi kitsendada püüdiwad.

„Post.“

Põhjusmõttelik otsus kirikumaksude asjus.

Rärgola wald Wõrumaal oli talupoja August Jürgensoni käest Lutheri usu kiriku maksusid nõudnud. Jürgenson pani wallawalitsusele Tallinna baptistlaste koguduse wanema käest wõetud tunnistuse ette, millest näha on, et Jürgenson 4. juunil 1909. a. baptisti usku üle on läinud. Jürgenson palus ennast Lutheri usu kirikumaksudest wabastada. Wallawalitsus palus Tartu maakonna 1. jaoskonna talurahwa-asjade komisjari seletada, kuidas selles asjas toimetada. Komisjar wastas, et seaduses selle kohta midagi ei ole öeldud, et baptistlased Ew.-Lutheri kirikumaksu alla ei käi. Jürgenson kaebas komisjari seletuse peale Piimamaa kubernerile. Kubermangu talurahwa-asjade komisjon leidis, et talupojad maksusid ainult oma kiriku ja koguduse kasuks maksawad, mitte wõeraste kirikute heaks, ja kuna Jürgenson baptisti usku on, siis ei tule tal Ew.-Lutheri kiriku kasuks mitte kohustusi kanda ja maksusid maksta. Sellepärast tunnistab kubermangu talurahwa-asjade komisjon komisjari seletuse tühjaks.

Wastutaw toimetaja: Joh. Reinthal.

Wäljaandja: Eesti Kirjastuse-Ühiskond „Ühiselu“.

Trükitud M. Schifferi trükitojas, Tallinnas.